

Vadovo metai, nr 2

2019 m. spalio

Vadovo dvasia

© Nick Fisher / Unsplash

Draugininko dalia

Robertas Baden Powellis, iš "Skautų vadovui"

Visi skautybės principai yra teisingos krypties. Jų sėkmė priklauso nuo draugininko ir nuo to, kaip jis juos panaudoja. Mano dabartinis tikslas yra stengtis padėti draugininkui nurodant skautų lavinimo tikslą ir metodus, kuriais remiantis, jis gali būti pasiektas.

Tikriausiai daugelis draugininkų pageidautų, kad aš jiems nurodyčiau visas smulkmenas. Bet tai neįmanoma, nes kas tinka vienam ypatingam vienetui ar vieniems jaunuoliams vienoje vietoje, netiks kitiems, esantiems už mylios nuo jų, o dar mažiau tiems po pasaulį išblaškytiems ir visai skirtingose sąlygose veikiančiams

vienetams. Betgi galima nurodyti bendros krypties patarimus ir draugininkai, naudodami juos, gali patys spręsti, kas geriausiai tinka jų ypatingiems vienetams.

Bet, prieš kalbant apie smulkmenas, aš norėčiau dar kartą pakartoti: nenusigąskite dėl bet kokio uždavinio įsivaizduojamo sunkumo. Tai pranyks, jei jūs vienasysk pamatysite rezultatą. Todėl taikant smulkmenas pravartu iš anksto galvoti apie galutinį tikslą. Kaip rašoma knygoje „Viršūnės Peveril“: „Nedaug tereiškia, ar mes pasiekiamo savo idealus, jeigu mes jų nepasiekiamo – jie tikrai aukšti“. Kartais sunkumai gali pasirodyti beveik užtemdantys šviesias galimybes. Bet padrąsėjama prisiminus, kad jie dažniausiai yra peržengę savo tikrąjį dydį ir sumažėję, kai prie jų prisiartinama.

Pasiguoskite sena negrų dainele:

„Pasižiūri žemyn į geležinkelio bėgius
Ir pakaušį krapštai ir galvą sau laužai,
Po perkūnais, sakai, kaipgi tas traukinys
Pravažiuoja, kur jungiasi bėgiai?
Traukinys tolyn skrenda, nes mašinistas
Dėl to nekvaršina galvos.
Ir tikrai pamatai, kai pažiūri arčiau,
Kad nesijungia bėgiai ir kelias tvarkoje.
Taip ir mes visi tolimoj ateity
Matom kelią mažėjant, kaip pravažiuosim?
Bet mes priartėjam, jis eina platyn
Ir mes randame vietos dešimties mulų vilkstinei“.

Trys kryptys vadovų mokymuisi

Rašant ar kalbant su vadovais visada kyla pagrindinis iššūkis: ar įmanoma kažką sugalvoti, pasakyti geriau, nei jau yra sugalvota? BP vadovų ugdymui naudojo nuostabiai subalansuotas priemones, kurios leido pagrindines judėjimo idėjas skleisti be interneto ir kitų technologijų.

Skautiška literatūra

Skautiška literatūra pradėjo mūsų judėjimą taip, kaip Haris Poteris įžiebė viso pasaulio vaikuose susižavėjimą magija ir burtų pasauliu. Iš pradžių buvo knyga. Visą likusį savo gyvenimą Baden Powell'is rašė detalizuodamas, vystydamas pagrindines judėjimo idėjas. Savo „Skautų vadovui“ jis tik dar sykį pasikartojė - man svarbu, kad suprastumėte tikslą, kodėl tai darome. Esu tikras, kad esate pakankamai sumanūs, jog pasirinktumėte geriausias priemones to tikslo įgyvendinimui.

Ar galima būti geru vadovu neskaičius literatūros? Gal ir galima. Jei užaugai miške, apsuptas vadovų, kurie savo pavyzdžiu, savo pasakojimais prie laužo ar rodydami į naktinį žvaigždėtą dangų sakė „broli, sese, štai čia yra mūsų abecėlė, nešiok ją širdyje ir niekada nepamesk“. Yra suaugusių žmonių, prisijungusių prie judėjimo, kurie intuityviai ar iš jaunystės tą abecėlę atpažįsta ir iš dalies to užtenka. Bet kaip gali perduoti kitiems tai, kas pačiam tik vos apčiuopiamas jausmas, abstrakcija, mirgančios žvaigždės kurių negali suvardinti žvaigždynais?

Padarykite eksperimentą, metų bėgyje su savo tunto ar krašto vadovais, susiorganizuokite Baden Powell'io skaitinius. Pasikvieskite į svečius tuos, kurių mintis norėtumėte išgirsti ir pasikalbėkite apie skaitytą tekstą. Atrasite daugiau skautavimo nei standartiniuose mokymuose, geriau pažinsite vieni kitus, o vadovų komanda į vaikų sueigas grįš su naujais įkvėpimais. Keturi vakarai per metus - juk įmanoma?

Mokymasis darant

Po knygos buvo stovykla Brown Sea saloje, o vėliau prasidėjo ir kursai vadovams. Tiesa, man visada atrodo, kad BP žymiai svarbesni buvo skiltininkai, tikrieji skautiški lyderiai, ir jų tinkamas parengimas. Bet kokiu atveju, tiek skiltininkų, tiek vadovų kursai yra paremti mokymusi darant.

Norite su vadovais ko nors išmokti? Išėikite į žygį. Pasiskirstykite skiltimis ir pažaiskite gyvenimą skilčių sistemoje. Persimaišykite pareigomis, tegul tie, kurie visada gamina valgyti, dabar planuoja žygio maršrutą, o laužavedžiai rūpinasi inventoriumi. Naujai prisijungusius vadovus išmokykite kurti laužą ir susirišti trikojų. Vakare, jei ne prie laužo, tai prie židinio... taip taip, paskaitykite BP. O paskui, be sueigos protokolų ir darbotvarkių pasikalbėkite apie praėjusią dieną, ką naujo išmokote vieni apie kitus ir kaip tai gali padėti metų bėgyje geriau dirbti vieniems su kitais. Sakote, vieni kitus jau pažįstate kaip nuluptus, o laužą visi užkuriate užsimerkę net per lietų? Tada ir žygio programa turbūt bus kitokia.

Savo vienete ar greta tikrai turite vadovų, kurie turi sukaupę daug vertingos patirties. Įtraukite juos į tunto ar krašto vadovų ugdymą. Kartais nereikia eiti į tolimą žygį, užtenka tą vakarą, kai neskaitytote BP, visiems kartu išbandyti praktines naujosios jaunimo programos įgyvendinimo idėjas. Galbūt yra vadovų, kuriems puikiai sekasi ir jie gali praveisti pavyzdinę sueigą visiems kitiems? Galbūt galima nufilmuoti vienos iš draugovių ar skilčių sueigą ir visiems kartu peržiūrėjus ją padiskutuoti, apie tai, ko galima išmokti ir kur reikėtų tobulėti. Galbūt labiau patyrę vadovai gali užėti į svečius į jaunųjų vadovų sueigas, o jaunieji pašėšėliuoti patyrusius. Bent man, būnant draugininke, visada būdavo įdomiausia, kaip kiti vadovai sprendžia problemas su kuriomis susiduriu aš ir mokytis, kaip jie dirba su vaikais. Kartais pabuvimas patyrusių skautų sueigoje įkvepia jaunesniųjų skautų sueigai ir atvirkščiai, valanda su vilkais primena, kaip gera turėti mažiau lakstančius patyrusius skautus.

Idėjų gali būti daug, bet svarbiausia, kad mokytumėtės drauge ir vieni iš kitų. Jei jaučiate, kad tunte trūksta stiprių skautų amžiaus grupės vadovų, susiraskite kitą tuntą, kuriame yra iš ko pasimokyti. Nuvažiuokite į to vadovo organizuojamą žygį ir pabūkite kartu su jo vienete. Grįžę pasidalinkite tuo, ką išmokote su kitais vadovais ir pritaikykite praktikoje.

Vadovo dvasia

Apie skilties dvasią esame daug kalbėję ir stovyklavę, o kaip su vadovo dvasia? Apie ją irgi daug kalbame, bet dažniausiai virtuvių vakarais ir apie tai, kad "dabar dvasia ne tokia, kaip kadaise", kažko trūksta ir visi pavargę.

Krašto seniūnams ir tuntininkams tenka milžiniškas uždavinys kurstyti ir prižiūrėti vadovų dvasią. Darbas sunkesnis nei prižiūrėti laužą, nes kiekvienam iš komandos reikia vis kitokių malkų, vieni vadovai dega ramiai ir nuosekliai, ilgai, o kiti kaitriai, bet trumpai. Vieni savo šiluma uždega ir palaiko kitus, kiti vos rusena ir kartais dūmais užgožia stiprią liepsną.

Jei būtų koks vadovėlis apie tai, kaip prižiūrėti vadovų laužą, būtų žymiai lengviau! Deja, net geriausi vadovėliniai pasiūlymai sunkiai įveikia realybę. Vis dėl to kviečiu pabandyti kartu nagrinėti skautišką literatūrą ir rasti būdus mokymuisi kartu. Atrodo per paparasta, kad veiktų, bet man tai reiškia prasmingą buvimą drauge ir turiningus pokalbius - kuri dvasia nuo to nesijaustų stipresnė?

Fabrice Villard / Unsplash

Kodėl mes savanoriaujame?

Sąskrydžio sesijoje apie MOVIS susirinkusių vadovų klausiau, kodėl jie savanoriauja. Pabandykite pasidalinti savo atsakymais į šį "kodėl" kitoje vadovų sueigoje, ypač tada, kai pajausite, kad vadovų akyse ugnelės šiek tiek prigeso.

Mano išgirstos istorijos susiskirstė į keturias grupes:

- Vaikai
- Asmeninis augimas
- Žmonės
- Jausmas

Tuntininkams ir krašto seniūnams šie keturi punktai gali padėti kaip atmintinė, apie tai, ko reikia, kad vadovų akys žibėtų, o dvasia būtų stipri.

Vaikai

Viskas dėl vaikų, taip? Natūralu, kad dauguma mūsų suaugę liekame judėjime, nes mums svarbu prisidėti prie ateinančių kartų ugdymo. Norime perteikti vertybes, padėti prasmingai praleisti laiką, džiaugiamės, kai po stovyklos vaikai išvažiuoja paaugę, daugelį pažįstame nuo jų pirmos stovyklos iki tapimo vadovais ir dar ilgiau. Mokomės iš jų, gauname įkvėpimo ir jaučiamės, kad mūsų pačių skirtas laikas bei jėgos įgauna prasmę.

Kiekvieno vieneto sėkmingos veiklos pirmasis rodiklis – vaikai. Ar jie susirenka į sueigas? Ar jų daugėja? Ar metų pabaigoje jie yra labiau paaugę ir daugiau išmokę nei jų pradžioje? Kaip veikia skiltys? Kaip įgyvendinama jaunimo programa? Ar tėveliai pastebi, kokią įtaką skautavimas daro jų atžaloms? Ar šiandieniniai jaunesnieji skautai vieną dieną taps prezidentais, vyr. skautininkais ir tiesiog – gerais žmonėmis, piliečiais, stipriomis asmenybėmis?

Draugininkai dažnai turi pakankamai vargo su vieneto veiklos valdymu, pasiruošimu sueigimis, jų vedimu ir kitais techniniais klausimais, tad svarbu, kad šalia būtų vadovas, padedantis jiems pastebėti įdėtų pastangų rezultatą bei nukreipiantis ta kryptimi, kur dedamos pastangos gali būti dar vaisingesnės.

Asmeninis augimas

Sąskrydyje juokėmės, kad skautuose randame tiek problemų, kiek sunku rasti kasdieniniame gyvenime. Spręsdami skautiškos veiklos iššūkius turime palikti savo komforto zoną ir tai tampa vienu iš asmeninio augimo šaltinių. Prisiimdami pareigas, dirbdami vadovų komandoje nuolat mokomės vieni iš kitų,

atrandame ir tobulėjame. Ar tai svarbu kiekvienam vadovui? Skirtingais būdais, bet turbūt svarbu kiekvienam.

Vieniems tai ėjimas nuo kaklaraiščio prie kaklaraiščio, nuo laipsnio iki laipsnio, nuo pareigų iki pareigų. Kitiems - konkrečių kompetencijų įgijimas, iš skilties virėjo tapimas stovyklos virtuvės šefu ir mokėjimas surišti daugiausiai mazgų visame krašte. Dar kitiems tai kova su asmeninėmis silpnybėmis ir netobulumais, pamažu tobulėjant kaip žmogui, komandos nariui ir lyderiui.

Dar dažniau tai įvairių asmeninio augimo motyvacijų kombinacija, kuri palaipsniui vystosi ir kinta nuo to, kur suaugęs žmogus šiuo momentu yra savo asmeniniame gyvenime. Jei kasdienybė kelia pakankamai išgyvenimo iššūkių, jų mažiausiai norisi ieškoti dar ir laisvalaikio.

Aš tik šią vasarą supratau, kad jei norime būti geriausiai vaikus ir jaunimą ugdančia organizacija, turime geriausiai rūpintis ir vadovų ugdymusi. Tuntininkai ir krašto seniūnai čia atlieka svarbų vaidmenį, nes jie geriausiai mato, kaip kiekvienam iš jų vadovų sekasi, geriausiai juos pažįsta ir gali tiksliausiai nukreipti reikiama linkme.

Galbūt vadovo akys įsižiebs gavus naujų iššūkių - pakeitus amžiaus grupę, su kuria dirbama ar prisiėmus naujas atsakomybes kitų metų stovykloje. Galbūt visi komandos vadovai gali išsikelti asmeninius augimo tikslus šiems metams ir kartu aptarti, kaip padėti vieni kitiems juos pasiekti. Galbūt yra vadovų, kuriems laikas išbandyti save nacionaliniame lygmenyje – Pirmijoje ar Taryboje ir, netgi jei jie patys nedrįsta, pats laikas būtų juos ten draugiškai stumtelėti. Kartais užtenka ir pasiūlyti sudalyvauti tarptautiniuose ar išoriniuose mokymuose, kuriuose vadovai į savo veiklą pažvelgs naujomis akimis. Vėlgi, "galbūt" variacijų yra daugybė.

Žmonės

Nors metams bėgant visi supanašėjame ar bent jaučiamės panašūs, visgi skautybė sujungia pačius įvairiausias žmones, kurie, kažkoku keistu būdu, pradeda puikiai jaustis būdami kartu. Vadovų komanda tampa artimiausiais draugais daugybę laiko kartu praleidžiančiais ir už organizacijos veiklą, o ribos tarp šeimos ir skautų šeimos išsitrina.

Sakoma, kad gyvename laikais, kai žmonės jaučiasi vienišiais, o mokslininkai pradeda rimtai kalbėti apie neigiamą vienatvės poveikį sveikatai. Nenuostabu, kad daugybė vaikų, jaunuolių ir suaugusiųjų būtent skautuose randa savo bendruomenę, kuri tampa tvirtu gyvenimo pagrindu. Kai pavargstame nuo vaikų, nebesijaučiame tobulėjantys, mes vis dar liekame šalia dėl žmonių - ir krašto ar tunto mastu tą labai lengva pamatyti. Juk krašto sueiga yra kartu ir proga susitikti bei po jos dar neskubėti namo, o į stovyklą važiuojame žymiai mieliau, kai žinome, kad bus visi mūsų mėgstamiausi vadovai - broliai ir sesės - draugai.

Mes turėdavome juokingai jautrų posakį „svarbiausia, kad visi esame drauge“. Kalbėjimasis iki paryčių ir saulės pasitikimas apsikabinus mūsų, ar bent mano, išlikimui judėjime turėjo žymiai didesnę vaidmenį, nei visa tai, kas vykdavo tarp jų: vaikai, darbas, laipsniai ir medaliai, pareigos ir augančios atsakomybės. Nes koks skirtumas, jei nėra žmonių su kuriais viskuo tuo gali dalintis ir džiaugtis?

Vadovų vadovai dažniausiai puikiai jaučia, kada ateina laikas suaugusių vaikų "duonai ir žaidimams". Vadovų savaitgaliai, stovykliniai vakarai prie laužo, mažos smulkmenėlės padedančios džiaugtis buvimo kartu - rasti laiko viskam beprotiškai sunku ir svarbu.

Jausmas

Ketvirtoji sąskrydžio pokalbiuose vyravusi tema yra pati abstrakčiausia. Kaip mes galime įvardinti jausmą? Vadovai sąskrydyje minėjo vertybes, gerą jausmą darant gera, tikėjamą veikla, energiją, kurios pasikrauname ir kt.

Stovyklos pabaigoje visi išvažiuojame būdami tikri, kad būtent jausmu, žmonėmis ir mišku labiausiai gali būti turtingas. Mieste, bėgant tarp darbų tai atrodo saldoka ir nelabai įtikinama, bet tenka tyliai pripažinti, kad vis tiek teisinga.

Kaip dirbant su vadovais puoselėti jausmą? Kartais pamirštame, kad jausmas priklauso nuo kiekvieno iš mūsų ir pradedame žiūrėti į vyr. skautininkę ar tarybą, klausdami "Kada jau atgaivinsite jausmą?". Jie turi kitų darbų.

Turbūt čia įdomiausia būtų iš jūsų pačių išgirsti - kas veikia, kai reikia įnešti šiek tiek gyvybės į vadovų komandą? Ar užtenka meduolių su kakava ir ramaus pokalbio? Trijų dainų? Galbūt išvažiuojate į gamtą, einate aplankyti vilkiukų, ar kartu padaryti gero darbo?

Kokie bebūtų receptai, man atrodo jų neužtenka perskaityti ir jie nėra tokie paprasti, kaip atrodo užrašius. Kas svarbu? Pastebėti, kad visi prigeso ir nenuleisti to motais. Turėti laiko pagalvoti apie priežastis ir kaip galima spręsti vadovų liūdesį ar nusibodimą. Sugalvoti linksmą formatą ir turėti savyje pakankamai jėgų visus išsivesti į nuotykių. Kažkaip taip?

Apibendrinant

Vaikai, asmeninis augimas ir žmonės - man atrodo, kad šios trys kolonos puikiai rūpinasi jausmo ir dvasios stiprumu. Tiesa, yra vienas slaptasis elementas, apie kurį jau užsiminiau. Reikia leisti sau jausti. Laisvę, bendrystę, džiaugsmą, meilę vieni kitiems, visa tai, ką abecėlę žinantys vadovai įskaito žvaigždėse ir laužo mirgėjime. Jei mokėsite mazgus, jūsų vaikai gaus vadovėlinę jaunimo programą, turėsite visus vyresniškumo laužus ir sekmadienių popietėmis gersite vadovų arbatėles, ant popieriaus būsite puikūs skautų vadovai. Jei įdėsite ir širdies, net retkarčiais kažkas nepasiseks, būsite nuostabūs vadovai.

Gero naujojo sezono,

s. Jorė